

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
„_____” _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д. е. н., професор

Кваліфікаційна робота магістра

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БАЛАНСУ(ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОНИВА-
ЧЕРКАСИ» ЗВЕНИГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконала – студентка 2 курсу, групи 22 м-о
освітньої програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Матвієнко Ілона Олегівна

Науковий керівник – д.е.н., професор
Кучеренко Тамара Євгеніївна

Умань -2023

Реферат
на кваліфікаційну роботу:
**«Обліково-інформаційне забезпечення балансу (звіту про фінансовий стан) та аналіз фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»
Звенигородського району Черкаської області»**
студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Матвієнко Ілони Олегівни

Баланс (звіт про фінансовий стан) – це одна із чотирьох обов'язкових форм фінансової звітності, яку складають суб'єкти господарювання. За рахунок відображення у балансі (звіті про фінансовий стан) активів, власного капіталу, а також наявних поточних та довгострокових зобов'язань, він вважається найважливішою формою бухгалтерської звітності, оскільки на його підставі здійснюється аналіз, управління, подальше планування діяльності, визначається стратегія розвитку підприємства.

Кваліфікаційна робота виконана на базі сільськогосподарського приватного підприємства ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області. Зміст роботи включає вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 61 сторінку друкованого тексту, включаючи 14 таблиць, 4 рисунки і додатку.

Перший розділ – теоретичний. В ньому розглянуто проблеми структурування балансу (звіту про фінансовий стан), визначення, визнання, оцінки активів, зобов'язань відповідно до міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку, особливості проведення аналізу окремих розділів і статей балансу (звіту про фінансовий стан).

Другий розділ – практичний. У ньому розглянута фінансово-економічна характеристика підприємства, практичні аспекти методики складання балансу (звіту про фінансовий стан) у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області.

Третій розділ відображає оптимізацію методики складання балансу (звіту про фінансовий стан) у досліджуваному господарстві.

Резюме: У кваліфікаційній роботі на прикладі ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області досліджено сучасні проблеми організації балансу (звіту про фінансовий стан) та запропоновано шляхи його поліпшення.

Ключові слова: баланс (звіт про фінансовий стан), статті балансу, активи, зобов'язання, аналіз фінансового стану, аналіз статей балансу.

Summary: In the qualification paper, on the example of "AGRONIVA-CHERKASY" LLC of the Zvenigorod district of the Cherkasy region, modern problems of the organization of the balance sheet (report on the financial condition) were investigated and ways of its improvement were proposed.

Keywords: balance sheet (statement of financial position), balance sheet items, assets, liabilities, analysis of financial position, analysis of balance sheet items.

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра обліку і оподаткування

Освітня програма облік і оподаткування

Спеціальність 071 «облік і оподаткування»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“ ” 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

студенту Матвієнко Ілона Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту роботи: Обліково-інформаційне забезпечення балансу (звіту про фінансовий стан) та аналіз фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області

керівник проекту (роботи) Кучеренко Т.Є., д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ ” 2023 року №

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до роботи: монографії, наукові статті з проблем дослідження, нормативно-правові акти, що регламентують складання фінансової звітності, дані фінансової звітності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області

4. Перелік питань, які потрібно розробити

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЩОДО СТАТЕЙ БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

5. Перелік графічного матеріалу

14 таблиць, 4 рисунки

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи		
2.	Одержання індивідуального завдання		
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи		
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - виконання курсових робіт - інші заходи		
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи		
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - четвертого розділу - висновків		
7.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника		
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті		
9.	Одержання відгуку наукового керівника		
10.	Перевірка роботи на академічний плагіат		
11.	Попередній захист роботи на кафедрі		
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри		
13.	Одержання рецензії		
14.	Захист кваліфікаційної роботи		

Студент _____
(підпис)

Матвієнко І.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____ **Кучеренко Т.Є.**

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЩОДО СТАТЕЙ БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

- 2.1. Обліково-інформаційна політика підприємства щодо статей балансу
(звіту про фінансовий стан)
- 2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

В умовах ринкових відносин, суттєвої відповідальності підприємства щодо його фінансово-економічної діяльності зростає роль своєчасного та достовірного визначення, визнання і оцінки активів, зобов'язань підприємства та відображення їх у балансі (звіті про фінансовий стан). Баланс є одним із головних елементів методу бухгалтерської звітності та є джерелом інформації про наслідки фінансово-економічної діяльності за певний період часу. Аналіз фінансового стану, ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності підприємства та пошук шляхів підвищення і зміцнення фінансової стану є пріоритетною інформацією в системі управління підприємством. Тому проблема теоретико-методологічних концепцій бухгалтерського обліку як основи інформаційного забезпечення балансу (звіту про фінансовий стан) потребує уваги і вдосконалення методики формування відповідної інформації для реального відображення фінансового стану підприємства. Невирішеною залишається проблема відображення фінансового стану підприємств в залежності від їх галузевої належності, зокрема, сільськогосподарських підприємств.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи є вивчення теоретико-методичних положень формування обліково-аналітичних показників фінансової звітності, дослідження фактичного фінансового стану підприємства, облікове забезпечення окремих статей основних форм фінансових звітів та аудит фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження – є обліково-інформаційне забезпечення балансу (звіту про фінансовий стан) сільськогосподарського підприємства, визнання та оцінка окремих статей активів і зобов'язань та аналіз фінансового стану.

Предмет дослідження є методологія складання балансу (звіту про фінансовий стан) та аналіз фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області.

Методи дослідження. Дослідження проблем обліково-інформаційного забезпечення балансу (звіту про фінансовий стан) проводилось з використанням методів діалектичного пізнання розвитку і взаємозалежності економічних процесів, що відбуваються в країні. Тенденції розвитку цих процесів вивчалися за допомогою методів абстрактного, логічного та історичного, системного і порівняльного аналізу. При розробці рекомендацій щодо шляхів вдосконалення балансу (звіту про фінансовий стан) використані методи аналізу і синтезу, монографічний, розрахунково – конструктивний.

Інформаційною базою дослідження послужили Закони України, Кабінету Міністрів України; нормативні та законодавчі документи Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, наукові праці відомих вчених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, довідкова і періодична література, а також фінансова звітність ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району Черкаської області.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Вивчення наукових досліджень вітчизняних та іноземних вчених-економістів свідчить про постійну увагу фінансовій звітності і її основній складовій – балансу. Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства на певну дату і відображає його складові: активи, зобов'язання і власний капітал. Серед найбільш вагомих публікацій даного напрямку слід відзначити результати досліджень вітчизняних авторів, як Верига Ю.А. [4], Голова С.Ф. [5], Жук В.М. [6], Кучеренко Т. Є. [19,20], Нестеров С.В. [36], Проданчук М.А. [48], Кулик В.А. [17], Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. [38,39] Така тенденція пов'язана безпосередньо з інформаційними потребами зовнішніх користувачів щодо фінансового стану окремих підприємств, їх потенційну спроможність виконувати зобов'язання перед кредиторами. Потреби внутрішніх користувачів спрямовані на дотримання рівноваги між платоспроможністю, ліквідністю, фінансовою стійкістю та інших показників фінансового стану підприємства.

Історичні аспекти бухгалтерського балансу відносять до середини XIV століття, що пов'язано із виникненням та розвитком подвійної бухгалтерії, описаної Л. Пачолі [40] у Трактаті про рахунки та записи, який видано в Італії у 1494 році. Проте, історичні дослідження показали, що спочатку такі дослідження були описані Бенедикто Котрульї в 1458 році, але видано тільки в 1573 році у Венеції.

Таксономія фінансової звітності балансу (звіту про фінансовий стан) визначається його будовою та структурою. Під таксономією фінансової звітності розуміють «склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю» [45]. Таксономія фінансової звітності за міжнародними стандартами видається Радою міжнародних стандартів

бухгалтерського обліку. Практика складання балансу (звіту про фінансовий стан) за міжнародними і національними стандартами дещо відмінна (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика вітчизняної і міжнародної практики побудови активу і пасиву балансу (звіту про фінансовий стан)

Практика	Актив	Пасив
Вітчизняна практика	У порядку зростання ліквідності: - необоротні активи; - оборотні активи	За строками погашення зобов'язань: акціонерний капітал; довгострокові; поточні
Міжнародна практика	У порядку убування ліквідності: - грошові кошти; - товари та запаси; - нерухомість	За ступенем погашення зобов'язань: - поточні рахунки до оплати; - довгострокові пасиви; - акціонерний капітал

Економічний і юридичний зміст балансу як форми фінансової звітності вивчався професором Т.Є. Кучеренко: «Баланс, як форма фінансової звітності, що містить інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання і власний капітал на певну дату, є носієм економічних і юридичних прав об'єктів дослідження. З економічної точки зору, баланс розшифровує зміст і структуру активів підприємства, їх натурально-уречевлену форму у грошовому виразі. Юридичний зміст відображає сукупність прав і зобов'язань підприємства, що репрезентують структуру пасиву балансу, який представлено власним капіталом та різними видами заборгованості» [19].

Стратегічним напрямком досліджень фінансової звітності і її складової балансу (звіту про фінансовий стан) в сучасних умовах є побудова концепції і теорії розвитку бухгалтерського обліку у відповідності з вимогами постіндустріального суспільства на засадах інституціональної теорії. Так, академік В.М. Жук зазначив, що «перед академічною наукою поставлено завдання по розробці нової, ефективної для національних потреб, теорії, адже було з'ясовано, що головною причиною слабкості реформ залишається відношення до системи обліку як до виключно обмежено-стандартного,

техніко-інформаційного процесу управління, а не як до більшого, впливового на економіку, окремого явища, ефективність якого у першу чергу залежить від стану соціокультурних психотипів бухгалтерів, їх здатності до самоорганізації від підприємства до рівня держави, їх впливу на формування «правил гри» [6]. Ще 1970 році американські вчені, члени Американської асоціації бухгалтерів Уоттс Росс Л та Джеральд Циммерманн (Ross L. Watts and Jerold L. Zimmerman), відзначають, що «єдиної універсальної загальноприйнятої теорії бухгалтерського обліку в даний час не існує» [55, с. 274].

Дослідження балансу як форми фінансової звітності, що проводилися вітчизняними науковцями, можна умовно поділити за такими напрямками:

- сутність, історія виникнення;
- баланс як елемент методу бухгалтерського обліку і форма звітності;
- методологічні проблеми складання балансу;
- визнання та оцінка активів і зобов'язань у балансі;
- удосконалення бухгалтерського балансу як інструменту управління підприємством.

Вивчення сутності, історії виникнення балансу як форми фінансової звітності побудовано на теоретичних дослідженнях таких науковців: Бутинець Ф.Ф. [3], Вериги Ю.А. [4], Кулик В.А. [17], Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. [39], які розглядають баланс як інформаційну модель фінансового стану підприємства, яку характеризують дві її форми (горизонтальну й вертикальну). Професор Л.В. Гуцаленко [8] вивчає інтерпретацію теорії балансів в економічній науці, в основі яких є зміст і призначення окремих теорій балансу, їх розвиток в системі економічних відносин. Реформування національного балансу з метою інформаційного забезпечення потреб зовнішніх користувачів відповідно до вимог ЕСОРЕ пропонує професор В.О. Шевчук [50].

Ночовна Ю. О., Куценко В.А. розглядають «п'ять етапів розвитку балансового узагальнення, а саме: зародження балансу як економічної категорії, становлення балансу як облікової категорії, розвиток балансу в межах різних

наукових напрямів, розвиток балансу в межах різних облікових моделей та уніфікація бухгалтерського балансу» [37].

У монографії В.А. Кулик [17] розкрито теоретико-методологічні засади бухгалтерського балансу, його значення в управлінні підприємством. Висвітлено історичний аспект розвитку бухгалтерського балансу, зроблено акцент на сучасних проблемах і тенденціях розвитку бухгалтерського балансу на мікро- та макрорівнях.

Кучеренко Т.Є. [20] обґрунтувала концепцію балансу згідно із економічною сутністю його елементів відповідно до визначених принципів фінансової звітності. Встановлено, що синтаксичний і семантичний підхід до балансу сприяє формуванню раціональної його структури та уніфікованому підходу щодо визначення та визнання статей в окремих розділах відповідно до потреб ринкового середовища.

Концептуальні основи балансу базуються на принципах фінансової звітності, в основі яких є якісні характеристики та об'єктивні обмеження інформації балансу, що визначено як національними законодавчими актами, так і міжнародними стандартами фінансової звітності [31], Концептуальною основою фінансової звітності [16].

Стратегічними завданнями методологічного забезпечення побудови балансу (звіту про фінансовий стан), на думку провідних науковців [7,8,9], є ідентифікація галузевих факторів вартості для оцінки активів сільськогосподарських підприємств та відображення специфічних активів, які контролюються підприємством і з допомогою яких воно отримує економічні вигоди. Дослідження показують, що існуюча практика ідентифікації факторів вартості в галузевих стандартах з обліку біологічних активів та сільськогосподарської діяльності, методиках з обліку земель сільськогосподарського призначення та обліку специфічного інтелектуального капіталу є недосконалою [9]. Природні ресурси, використовувані у сільськогосподарській діяльності, створюють додаткові економічні вигоди власникам таких ресурсів та суб'єктам, які їх контролюють. З цієї точки зору

такі ресурси слід обліковувати у бухгалтерському обліку та відображати у фінансовій звітності. Раціональне їх використання потребує створення забезпечень на відновлення родючості земельних і водних угідь, які втрачають свою якість у процесі виробництва, забезпечення на зменшення вартості незавершеного виробництва внаслідок дії природних умов (вимерзання, вимокання).

В останні роки у західній економічній літературі дедалі частіше можна зустріти критику традиційних фінансових показників, сформованих на основі даних бухгалтерського обліку, як основи для прийняття рішень. Ця критика зумовлена ретроспективним характером цих показників, що значно зменшує їхню цінність для управління. Одночасно дослідження західних науковців показують, що деякі компанії свідомо вуалюють показники фінансового стану з метою залучення інвестицій [52].

«Дані, отримані з досліджених звітів, були піддані контент-аналізу за допомогою програми Microsoft Excel. Відповідно до другої мети дослідження в аналіз було включено кількість інвесторів за період з 2010 по 2017 роки 13 банків, які входять до сфери діяльності БІСТ БАНКу, згідно з даними, отриманими від Центрального реєстру. Фінансові звіти банків з аудиторськими звітами, в яких висловлено умовно-позитивний висновок, визнано підробленими. Програмне забезпечення пакету статистики SPSS 22.0 було використано для аналізу того, чи вплинули інвестиційні вимоги до цих банків на рішення вітчизняних та іноземних інвесторів [51].

Ефективність системи бухгалтерського обліку та його заключної частини – балансу (звіту про фінансовий стан) напряду залежить від здатності забезпечувати всезростаючі запити зовнішніх та внутрішніх користувачів для поступального розвитку економіки як окремих підприємств, регіонів, так і країни в цілому. Удосконалення балансу (звіту про фінансовий стан) з урахуванням сучасних потреб його користувачів, переорієнтація та поглиблення його функцій і завдань вимагає попередніх напрацювань

теоретичних умов та інституціональних можливостей в реалізації планів та стратегій.

Дослідження західних вчених щодо практичних питань фінансового стану великих компаній показали, що останні світові економічні кризи виникла внаслідок недостовірності, завалювання їх фінансового стану [53]. Це призвело до посилення державного регулювання бухгалтерського обліку в США та ЄС, що ґрунтується на концепціях обов'язкових нормативів на всіх рівнях управління та відношення до бухгалтерського обліку, як до складової національної безпеки.

Таким чином, дослідження концепції і теорій балансу показує, що ця проблема є багатогранною і в умовах постіндустріального суспільства потребує оновлення і більшої деталізації відповідної інформації для відображення реального фінансового стану підприємства. Крім того, практика використання відповідної інформації, на думку вчених, потребує більшого контролю як зі сторони аудиторських служб, так і зі сторони держави щодо законодавчого регулювання відображення окремих складових у балансі (звіті про фінансовий стан) і відповідальності посадових осіб за їх недостовірність.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЩОДО СТАТЕЙ БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

2.1. Обліково-інформаційна політика підприємства щодо статей балансу (звіту про фінансовий стан)

ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» зареєстроване в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 12.10. 2017 року. Офіс підприємства знаходиться в селі Яблунівка, Звенигородського району Черкаської області. Кінцевим бенефіціарним власником та засновником ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» є КОМПАНІЯ «ЕШЛІ ЛТД», яка зареєстрована на Маршаллових Островах, Острів Айглице, Маджур. Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика являє собою «сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [32].

В міжнародних стандартах відсутній термін «облікова політика». Натомість використовується термін «облікові політики», під яким розуміють «конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практики, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності» [29].

На рівні ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» облікова політика регулюється внутрішніми нормативно-правовими документами, в яких зазначаються правила, за допомогою яких здійснюється організація та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності [додаток А]. При цьому, у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» використовують принципи, методи і процедури, які регламентуються Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку,

незважаючи на те, що кінцевий бенефіціар зареєстрований за кордоном. «Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння)» [46].

Діючий баланс (звіт про фінансовий стан) призначається не лише для відображення стану господарських засобів та джерел їх формування на певну дату, а й для одержання інформації, яка необхідна для управлінського менеджменту підприємства, а також для задоволення потреб зовнішніх користувачів – інвесторів, кредиторів, фінансових, статистичних, податкових органів тощо.

Графічно баланс представляє собою таблицю, поділену на дві частини: ліва називається «актив», права – «пасив». В активі Балансу згруповано за економічно-однорідними групами в три розділи окремі статті активів підприємства, а в пасиві в чотирьох розділах – зобов'язання і власний капітал. Стаття – «це елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Національним положенням (стандартом)» [псбо1]. Основними критеріями, яким мають відповідати усі статті фінансових звітів, які відображають активи, зобов'язання та їх похідні – витрати і доходи є:

- існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних із цією статтею;

- оцінка статті може бути достовірно визначена.

Під активами в обліковій політиці ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» розуміють ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому. Відповідно, зобов'язаннями визнається заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди. Власний капітал, який є структурним компонентом балансу (звіту про фінансовий стан) – це частина в активах підприємства після вирахування його зобов'язань. Визначення основних компонентів балансу (звіту

про фінансовий стан) у обліковій політиці ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» відповідають визначенням законодавства України в частині бухгалтерського обліку. Діюча форма балансу (звіту про фінансовий стан) (форма № 1) підприємства складається в активі – із трьох розділів, а в пасиві – із чотирьох розділів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура балансу (звіту про власний капітал)

Актив		Пасив	
№ розділу	Назва розділу	№ розділу	Назва розділу
1	Необоротні активи	1	Власний капітал
2	Оборотні активи	2	Довгострокові зобов'язання
3	Необоротні активи, утримуванні для продажу та групи вибуття	3	Поточні зобов'язання
-	-	4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Баланс (звіт про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» складається на кінець останнього дня звітного періоду: 31.03;30.06; 30.09; 31.12. Одночасно в окремій графі показують відповідні дані за попередній звітний період. Оскільки ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» складає повну фінансову звітність, то одиницею виміру показників у балансі (звіті про фінансовий стан) є тис. грн. без десяткового знаку. При заповненні балансу (звіту про фінансовий стан) на підприємстві дотримуються наступних умов, які визначені законодавством:

- статті балансу (звіту про фінансовий стан) не наводяться у випадку, якщо відображена в них інформація буде неістотною, а також якщо в попередньому звітному періоді вона теж не наводилася.

- статті з Переліку додаткових статей додаються, якщо інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена [32].

В обліковій політиці ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» встановлено, що суттєва інформація – це інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Таким чином, суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства. Рішенням керівництва ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» поріг суттєвості встановлено на рівні 1 % чистого прибутку.

Баланс (про фінансовий стан) складається за даними бухгалтерських записів, що підтверджені відповідними первинними правовими документами. Перед складанням бухгалтерського балансу станом на останнє число звітного місяця бухгалтери звіряють дані (обороты і сальдо) аналітичного обліку (аналітичних рахунків) з оборотами і сальдо відповідних синтетичних рахунків. Для перевірки правильності записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку складають оборотну відомість по синтетичних рахунках, субрахунках, а в необхідних випадках – і з використанням аналітичних рахунків, наприклад, по розрахунках з бюджетом за податками, платником яких є підприємство. Оборотна відомість містить 8 граф, у яких вказують код рахунку (субрахунку, аналітичного рахунку), його назву, а потім вартісні показники по двох графах: сальдо на початок і кінець звітного періоду (по дебету і кредиту рахунків), обороти за рахунками (по дебету і кредиту), сальдо на кінець звітного періоду (по дебету і кредиту рахунків). Дані на початок звітного періоду заповнюють з бухгалтерського балансу минулого звітного періоду, обороти за звітний період і сальдо на кінець звітного періоду – із Головної книги. Дані оборотної відомості є нескорегованим попереднім балансом, який надає перелік робочого плану рахунків і підтверджує правильність записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Підсумок статей активу балансу (звіту про фінансовий стан) повинен дорівнювати підсумку статей пасиву. Станом на кінець року дані окремих статей балансу повинні бути обґрунтовані результатами інвентаризації.

За даними нескорегованого попереднього балансу бухгалтерія ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» проводять необхідні коригування, закриття рахунків і складають заключний баланс, дані якого є підставою для заповнення форми № 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)».

Баланс (звіт про фінансовий стан) складають на бланку типової форми, де проводять групування усіх статей активу і пасиву у відповідних розділах. При заповненні балансу (звіту про фінансовий стан) усі статті оцінюють відповідно до визначених правил оцінки, що встановлені відповідними НП(С)БО. Підставою для заповнення балансу (звіту про фінансовий стан) у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» є дані Головної книги.

Перший розділ активу балансу (звіту про фінансовий стан) «Необоротні активи» узагальнює активи, ступінь ліквідності яких низький. У ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» у 2022 р. і за попередні роки цей розділ складався із таких статей: Незавершені капітальні інвестиції, Основні засоби.

Стаття «Незавершені капітальні інвестиції» у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» призначено для відображення витрат з капітального будівництва, добудови, дообладнання, модернізації основних засобів. Облік капітальних інвестицій ведуть на активному рахунку 15 «Капітальні інвестиції», по дебету якого відображають усі витрати, пов'язані із будівництвом господарським та підрядним способом, а по кредиту – списання витрат на вартість побудованих, придбаних об'єктів основних засобів (табл.2.2).

На статті «Основні засоби» у балансі (звіті про фінансовий стан) на підприємстві відображають суми за даними рахунків 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Обліковою політикою ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» встановлено визначення основних засобів згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби»: «Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у цілях виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року або одного операційного

циклу» []. Крім цього, Податковим кодексом України визначається вартісна обмеженість основних засобів, яка станом на 2022-2023 роки складає 20000 грн. Активи, вартість яких нижча 20000 грн, обліковують на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». У ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» дотримуються цієї вартісної оцінки основних засобів.

Таблиця 2.2

Обліково-інформаційне забезпечення капітальних інвестицій у
ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Нараховано підряднику за виконані будівельно-монтажні роботи	151	63	85000
2	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	63	17000
3	Оприбутковано побудований об'єкт основних засобів	103	151	85000
4	Списані вартість будівельних матеріалів на будівництво зернотоку	15	205	65000
5	Нарахована оплата праці будівельникам	15	661	38000
6	Нараховані єдиний соціальний внесок	15	65	8360
7	Списані послуги допоміжних виробництв	15	233	6600
8	Списана вартість МШП	15	22	1200
9	Оприбутковано зернотік	10	15	119160

Підставою для списання первісної вартості об'єкта капітального характеру з кредиту рахунка 15 «Капітальні інвестиції» є акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, який складається комісією та затверджується керівником.

При придбанні основні засоби оцінюють за первісною вартістю відповідно до вимог щодо їх оцінки, визначених НП(С)БО 7 «Основні засоби»:

- ✓ витрати, сплачені постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт без сум непрямих податків;
- ✓ реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням або отриманням прав на об'єкт основних засобів;
- ✓ суми непрямих податків, якщо вони не відшкодовуються підприємству;

- ✓ витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- ✓ витрат на установку, монтаж та налагодження основних засобів;
- ✓ інші витрати, безпосередньо пов'язані із доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні до використання.

У балансі (звіті про фінансовий стан) основні засоби відображають за такими статтями:

- ✓ Основні засоби (рядок 1010);
- ✓ первісна вартість (рядок 1011)
- ✓ знос (рядок 1012).

Для відображення відповідної інформації використовують також дані субрахунка 131 «Знос основних засобів».

До підсумку балансу (звіту про фінансовий стан) основні засоби включають за залишковою вартістю, яка розраховується як різниця між первісною їх вартістю та сумою зносу. Цей показник записують за статтею «Основні засоби» (рядок 1010).

В ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» підсумок першого розділу активу балансу (звіту про фінансовий стан) (рядок 1095) складається із вартості капітальних інвестицій і балансової вартості основних засобів ($222+60784=61006$).

Другий розділ активу балансу (звіту про фінансовий стан) «Оборотні активи» ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» представлено високоліквідними активами:

- ✓ запаси: (рядок 1100), в тому числі: виробничі запаси (рядок 1101), незавершене виробництво (рядок 1102), готова продукція (рядок 1103), товари (рядок 1104);
- ✓ дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (рядок 1120);
- ✓ дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами (рядок 1130);
- ✓ дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (рядок 1135);
- ✓ інша поточна дебіторська заборгованість (рядок 1140);
- ✓ інша поточна дебіторська заборгованість (рядок 1155);

- ✓ грошові кошти та їх еквіваленти (рядок 1165);
- ✓ витрати майбутніх періодів (рядок 1167);
- ✓ інші оборотні активи (рядок 1190).

У статті «Запаси» ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» відображають загальну вартість активів, які визнаються запасами згідно з НП(С)БО 9 «Запаси»:

- ✓ які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- ✓ які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- ✓ які утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством [35].

Бухгалтерія підприємства наводить у балансі (звіті про фінансовий стан) додаткові рядки, які пояснюють склад запасів, тому підсумок окремих складових запасів (рядок 1100) повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1101, 1102, 1103, 1104.

Для заповнення цієї статті використовують сальдо Головної книги за рахунками: 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети», 23 «Виробництво», 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», 28 «Товари» (згорнуте сальдо без урахування даних субрахунку 285 «Торгова націнка»).

Первісною вартістю виробничих запасів, продукції сільськогосподарського виробництва які виготовлені у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ», визнається їх виробнича собівартість, яка визначається згідно НП(С)БО 16 «Витрати» [35].

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків та знижок, наданих постачальником (продавцем);

суми ввізного мита;

суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів).

інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.

У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості.

При відпуску, реалізації та іншому вибутті запасів оцінка їх вибуття здійснюється за методом середньозваженої собівартості.

У статті «Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги» (рядок 1125) у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» відображається заборгованість покупців за реалізовану їм сільськогосподарську продукцію, поточні біологічні активи (крім заборгованості, яка забезпечена векселем), скориговану на резерв сумнівних боргів (нетто). Практичної реалізації створення резерву сумнівних боргів у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» не знайшло, оскільки підприємство має надійних покупців, які своєчасно відповідно з умовами договору здійснюють оплату за реалізовану їм сільськогосподарську продукцію та поточні біологічні активи. Для заповнення цієї статті використовують сальдо Головної книги по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

У статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами» (рядок 1130) відображається сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів. Для заповнення цієї статті

використовують сальдо на кінець звітної періоду за рахунком 371 «Розрахунки за виданими авансами». В окремих випадках до цієї статті включають дебетове сальдо, яке виникає за окремими аналітичними рахунками до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Це відбувається у тих випадках, коли підприємство перерахувало кошти постачальнику, але на дату балансу постачальник не здійснив відпуск запасів.

У статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» (рядок 1135) відображається дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. Окрім того, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом утворюється в разі виникнення дебетового залишку по ПДВ за звітний період, коли сума відшкодувань (дебет рахунку 641) перевищує суму нарахованих податкових зобов'язань (кредит рахунку 641).

Для заповнення цієї статті у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» використовують дебетове сальдо за субрахунками 641 «Розрахунки за податками» і 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами».

За статтею «Інша поточна дебіторська заборгованість» (рядок 1155) відображається заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість або яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів.

Для заповнення цієї статті підраховують суму дебетових залишків наступних субрахунків: 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами».

У статті «Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті» (рядок 1165) відображаються кошти у касі, на поточних та інших рахунках у банках. В ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» стаття заповнюється за даними залишків Головної книги на рахунках 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти». При цьому, додатковими окремими статтями записуються залишки окремо готівки (рядок 1166) і окремо рахунків у банках (рядок 1167).

У розділі балансу (звіту про фінансовий стан) «Необоротні активи та групи вибуття» (рядок 1200) відображається вартість необоротних активів, утримуваних для продажу, облік яких ведуть на рахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Протягом усіх досліджуваних років на підприємстві даний розділ не заповнювався.

Загальний підсумок активу балансу (звіту про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» складається із суми підсумків за трьома розділами.

Пасив балансу (звіт про фінансовий стан) узагальнює інформацію про власний капітал і зобов'язання підприємства на звітну дату. За структурою пасив балансу (звіту про фінансовий стан) поділено на чотири розділи:

1. Власний капітал;
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення;
3. Поточні зобов'язання і забезпечення;
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Статті пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) визнаються, якщо вони відповідають таким критеріям:

- 1) Власний капітал відображається у Балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, що призводять до його зміни;
- 2) Зобов'язання відображаються в Балансі, якщо їх оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок їх погашення.

Обліково-інформаційне забезпечення окремих статей пасиву балансу ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ», які представляють його фінансовий стан, розглянемо да даними табл. 2.3.

В обліковій політиці ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» відображені всі принципові правила, методи і процедури ведення бухгалтерського обліку, тому до її формування підходять дуже ретельно, адже від цього залежить наскільки достовірно і своєчасно буде розкрита інформація про фінансовий стан досліджуваного підприємства

Таблиця 2.3

Обліково-інформаційне забезпечення окремих статей пасиву балансу ТОВ

«АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Назва рядка	Код рядка	Обліково-інформаційне забезпечення
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо К-т 402 Наводиться зафіксована в установчих документах сума пайового капіталу у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо К-т 441, Д-т 442 У статті відображається або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується під час визначення підсумку власного капіталу.
Усього за розділом I	1495	Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1400, 1405, 1410, 1415, 1435 «плюс» або «мінус» рядок 1420 «мінус» рядки 1425, 1430
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ		
Довгострокові кредити банків	1510	Сальдо К-т 501, 502, 503, 504 У статті відображають заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням
Цільове фінансування	1525	Сальдо К-т 48 Наводиться залишок коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету та з інших джерел (у т.ч. кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств)
Усього за розділом II	1595	Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1500, 1505, 1510, 1515, 1520, 152
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ		
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	Сума рядків 1615, 1620, 1625, 1630,
товари, роботи, послуги	1615	Сальдо К-т 63 У статті відображають суму заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої вексями, якщо вона наводиться в статті рядка 1605). Якщо ж заборгованість, забезпечена вексями, не відображається в рядку 1605, то її слід наводити в такому рядку (сальдо К-т 62)
розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо К-т 641, 642 Ця стаття відображає заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства.

розрахунками зі страхування	1625	Сальдо К-т 65 У статті відображається сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників
розрахунками з оплати праці	1630	Сальдо К-т 66 У статті наводять заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	Додаткова стаття Балансу Сальдо К-т 681 Сума авансів, одержаних від інших осіб. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу
Поточні забезпечення	1660	Сальдо К-т 471 (у частині поточних забезпечень) Тут наводять суму забезпечень, які планується використати протягом 12 місяців із дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено
Інші поточні зобов'язання	1690	У статті фіксують суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включеними в інші статті, наведені в розділі III
Усього за розділом III	1695	Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1610, 1635, 1660, 1690
Баланс	1900	Баланс утворюється із суми рядків 1495, 1595, 1695

Вивчення практики відображення інформації у балансі (звіті про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує, що в основному відповідає встановленим стандартам бухгалтерського обліку. Одночасно є деякі статті активів і зобов'язань, які не відображені у балансі, або їх відображення викривлює фактичний фінансовий стан.

2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Функціонування конкурентоспроможних сільськогосподарських підприємств є об'єктивним процесом, який базується на організаційних і інституційних змінах, що виникають внаслідок перерозподілу фінансового капіталу, значними зрушеннями трудових ресурсів. Сучасним сільськогосподарським підприємствам притаманні якісно нові фінансові відносини, які характеризують економічні відносини, що виникають в процесі формування, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств складаються із грошових та інші ліквідних оборотних активів, джерелом яких є власні, позикові та залучені кошти, що авансовані у господарську діяльність. Мобільність фінансових ресурсів обумовлює функціонування різних фінансових відносин між суб'єктами господарювання, які спрямовані на отримання майбутніх економічних вигод.

В науковій та навчальній літературі розглядається різні методичні підходи оцінки фінансового стану підприємства. Проте незважаючи на їх велику кількість в своїй основі вони базуються на аналізі подібних показників, які характеризують окремі складові фінансових ресурсів та їх ефективність використання (рис. 2.1).

Під час проведення аналізу майнового стану підприємства вивчається його баланс, включаючи активи та пасиви, а також зміни у балансі. Аналізується структура необоротних та оборотних активів, їх стан і динаміка, оновлення та знос необоротних активів. Додатково розраховуються показники фондівіддачі для оцінки ефективності використання активів.

У пасиві балансу аналізується структура капіталу підприємства, включаючи розмір власного капіталу, величину нерозподіленого доходу, а також довгострокову та короткострокову заборгованість. Також звертається увага на співвідношення між цими показниками, щоб зрозуміти фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

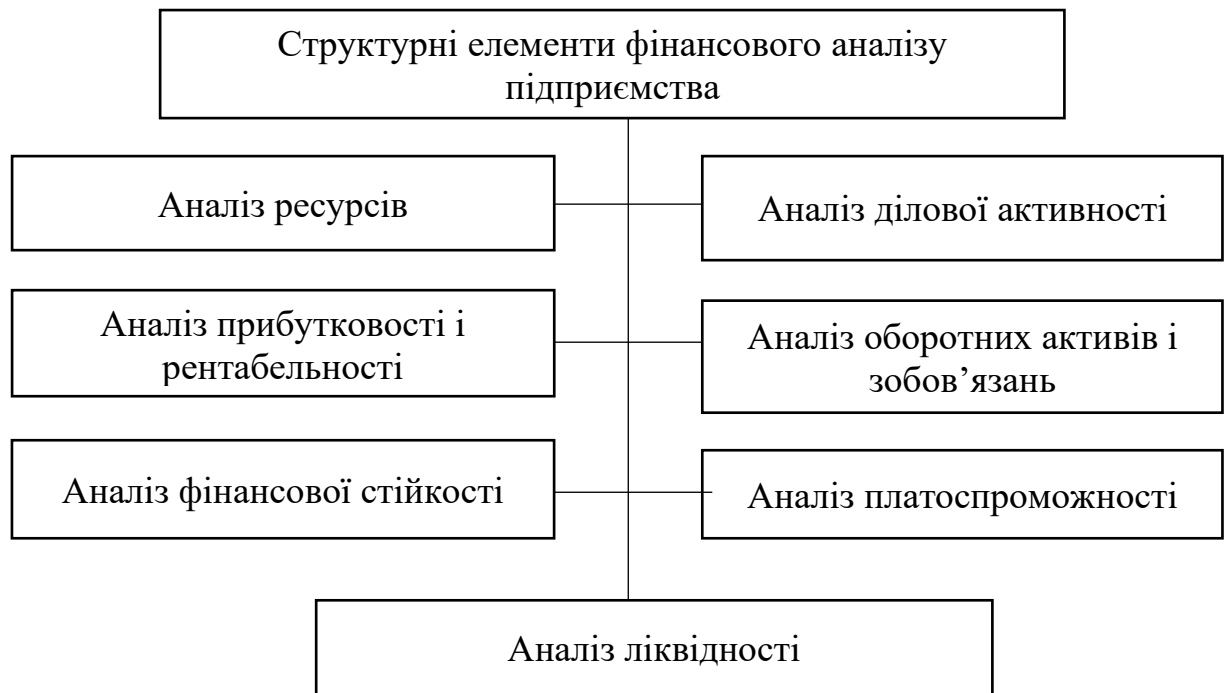

Рис. 2.1. Структурні елементи аналізу фінансового стану підприємства*

*Узагальнено автором

Під фінансовим станом розуміється здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, що необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільним їх розміщенням і ефективним використанням, фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами господарювання [47]. Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, які характеризують процес формування і використання його фінансових ресурсів. Складовими елементами фінансового аналізу є:

- визначення фінансового стану;
- виявлення динаміки фінансового стану за певний проміжок часу;
- виявлення основних факторів, які вплинули на фінансовий стан;
- прогноз основних тенденцій фінансового стану.

Таким чином, фінансовий аналіз вивчає фінансовий стан та результати фінансово-економічної діяльності підприємства з метою виявлення тенденцій і резервів підвищення його ринкової вартості. Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є баланс підприємства.

ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» станом на 31.12. 2022 року орендувало 1413 земельних ділянок загальною площею 3615 га, які відведені під сільськогосподарські угіддя. Підприємство займається інтенсивним аграрним виробництвом, оснований на вирощуванні високо рентабельних сільськогосподарських культур, що не потребує залучення великої кількості працівників. Основна частина пайового капіталу товариства, а саме 95 % (47500 грн) зареєстровано в офшорних компаніях, що спричиняє виводу прибутків за межі країни, тим самим обмежуючи надходження до місцевого бюджету. Такий тип господарювання виснажує родючі ґрунти, тим самим ставлячи під загрозу сталість сільськогосподарського виробництва у найближчому майбутньому, що може бути посилено в умовах негативного впливу зміни клімату.

Найбільш повну характеристику фінансової діяльності підприємства надають такі показники, як доходи, витрати, прибуток за видами діяльності рівень рентабельності (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансові результати діяльності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ», тис. грн

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2019 р.	
					+, -	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	92122	111231	126210	90058	- 5064	97,8
Собівартість реалізованої продукції	76386	84451	84036	71719	- 4667	93,9
Валовий прибуток	15736	26780	42174	18339	2603	116,5
Інші операційні доходи	3868	2953	3245	23527	19659	608,4
Адміністративні витрати	5543	4979	6491	5238	- 305	94,5
Витрати на збут	6878	5326	7303	2723	- 4155	39,6
Інші операційні витрати	9841	5453	12007	5727	- 4114	58,2
Прибуток (+), збиток (-) від операційної діяльності	- 2658	13975	19618	28178	30836	-
Фінансові доходи	-	49	22	61	61	-
Фінансові витрати	17	178	233	274	257	16 р.
Інші доходи	-	31	-	115	115	-
Інші витрати	836	11	762	355	- 481	42,5
Чистий прибуток	- 3431	13786	18645	27725	31156	-
Рівень рентабельності основної діяльності, %	20,6	31,7	50,2	25,6	5,0 в.п.	X

За даними табл. 2.4 видно, що впродовж звітних 2019-2022 років підприємство спрацювало на мінімальну потужність, що можна пояснити невеликим строком його господарювання – всього чотири роки. 2019 рік для підприємства був збитковим, хоча від основного виду діяльності – сільськогосподарського виробництва отримано прибуток у сумі 15736 тис. грн, а рівень рентабельності основних виробничих витрат склав 20,6 %. Найбільш результативним для підприємства виявився 2021 рік. За цей рік сума чистого доходу склала 126210 тис. грн, а сума валового прибутку, який свідчить про основну діяльність, становила 42174 тис. грн., що більше, ніж у 2 рази в порівнянні із 2019 і 2022 роками. Проте, сума чистого прибутку в цілому по підприємству за 2021 рік нижча в порівнянні із 2022 роком на 9080 тис. грн або на 48,7 %.

У порівнянні із 2019 роком у 2022 році на підприємстві зменшилася сума усіх операційних витрат: собівартість реалізованої продукції – на 6,1 %, адміністративні витрати – на 5,5 %, витрати на збут – на 60,4 %. Прибуток від операційної діяльності у 2022 році був найвищим за увесь досліджуваний період і становив 28178 тис. грн., а чистий прибуток становив 27725 тис. грн. Підприємство наростило доходи від іншої операційної діяльності, сума яких склала у 2022 році 23527 тис. грн, що у 7 разів більше, ніж у 2019 році.

Для виявлення динаміки абсолютного і відносного приросту або зменшення складу і структури активів слід проаналізувати актив балансу (звіту про фінансовий стан). Зміна структури активів дозволяє встановити та оцінити достатність власних фінансових ресурсів для нарощення і продовження господарської діяльності підприємства (табл. 2.5). Особливої уваги заслуговує співвідношення між оборотними (мобілізованими) і необоротними (імобілізованими) активами та їх структури. У ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» лише нарощує свої оборотні і необоротні активи, початок формування яких відбувся із жовтня 2017 року. Тому у складі необоротних активів підприємства присутні лише основні засоби, які мають виробниче сільськогосподарське призначення для безпосереднього виконання виробничих програм. У структурі

Таблиця 2.5

Показники складу і структури активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Розміщення майна	На 31.12.2019 р.		На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.		2022 р. до 2019 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, - (тис.грн)	%
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	157	0,1	260	0,1	222	0,1	222	141,4
Основні засоби	7465	6,0	50541	34,9	56721	29,7	60784	29,4	53319	714,2
Разом іммобілізованих засобів	7465	6,0	50698	35,0	56981	29,8	61006	29,5	53541	817,2
Виробничі запаси	3717	3,0	3458	2,4	4399	2,3	10850	5,2	7133	291,9
Незавершене виробництво	9430	7,6	10444	7,2	15845	8,3	18067	8,7	8637	191,6
Готова продукція	52291	41,8	52377	36,2	66537	34,8	92111	44,6	39820	176,2
Товари	696	0,6	1221	0,8	16	0,0	50	0,0	- 646	7,2
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	18417	14,8	1271	0,9	20615	10,8	5746	2,8	- 12671	31,2
Дебіторська заборгованість за: виданими авансами	3455	2,8	2432	1,7	6061	3,2	1389	0,7	- 2066	40,2
розрахунками з бюджетом	1372	1,1	4519	3,1	4796	2,5	6216	3,0	- 1369	453,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	21220	17,0	14570	10,1	9066	4,7	3597	1,7	17623	17,0
Грошові кошти	384	0,3	222	0,2	150	0,1	1286	0,6	902	334,9
Витрати майбутніх періодів	980	0,8	619	0,4	925	0,5	730	0,4	- 250	74,5
Інші оборотні активи	5272	4,2	2829	2,0	5758	3,0	5569	2,7	297	105,6
Разом мобілізованих засобів	117234	94,0	93962	65,0	134168	70,2	145611	70,5	28377	124,2
ВСЬОГО	124699	100,0	144660	100,0	191149	100,0	206617	100,0	81918	165,7

активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» основні засоби та капітальні інвестиції у них становили від 6 % або 7465 тис. грн у 2019 році до 29,5 % у 2022 році або 61006 тис. грн. Такий ріст необоротних активів свідчить про те, що впродовж досліджуваного періоду підприємство здійснило значні капітальні вкладення у виробничі основні засоби, які збільшилися у звітному 2022 році в порівнянні із базовим 2019 роком більше, ніж у 7 разів або на 53541 тис. грн. Розширення складу основних засобів підприємства виробничого призначення, особливо активної їх частини, є важливою умовою своєчасного і якісного виконання необхідних сільськогосподарських робіт в рослинництві.

Для аналізу оборотних активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» необхідно проаналізувати другий розділ активу балансу (звіту про фінансовий стан), їх склад та структуру. На долю оборотних (мобілізованих) активів підприємства припадало від 94,0 % або 144660 тис. грн у 2019 році до 70,5 % або 206617 тис. грн. у 2022 році. Абсолютне зростання оборотних активів за досліджуваний період склало 28377 тис. грн або 24,2 %. Безпосередньо структура оборотних активів за окремими роками не зазнала суттєвих змін. Найбільша питома вага оборотних активів припадає на сільськогосподарську продукцію, доля якої становила 41,8 % або 52291 тис. грн. у 2019 році і збільшилася до 44,6 % або 92111 тис. грн. у 2022 році. Абсолютний приріст готової продукції за звітний період склав 39820 тис. грн або 76,2 %.

Дебіторська заборгованість, яка складає найбільш ліквідні активи підприємства, значно зменшилася як в абсолютному, так і у відносному значенні. Так, якщо загальна сума дебіторської заборгованості у 2019 році складала 44464 тис. грн або 35,7 %, то у 2022 році ці показники становили, відповідно, 16498 тис. грн і 8,2 %.

Більш наглядні тенденції зміни структури необоротних і оборотних активів розглянемо за даними табл. 2.2.

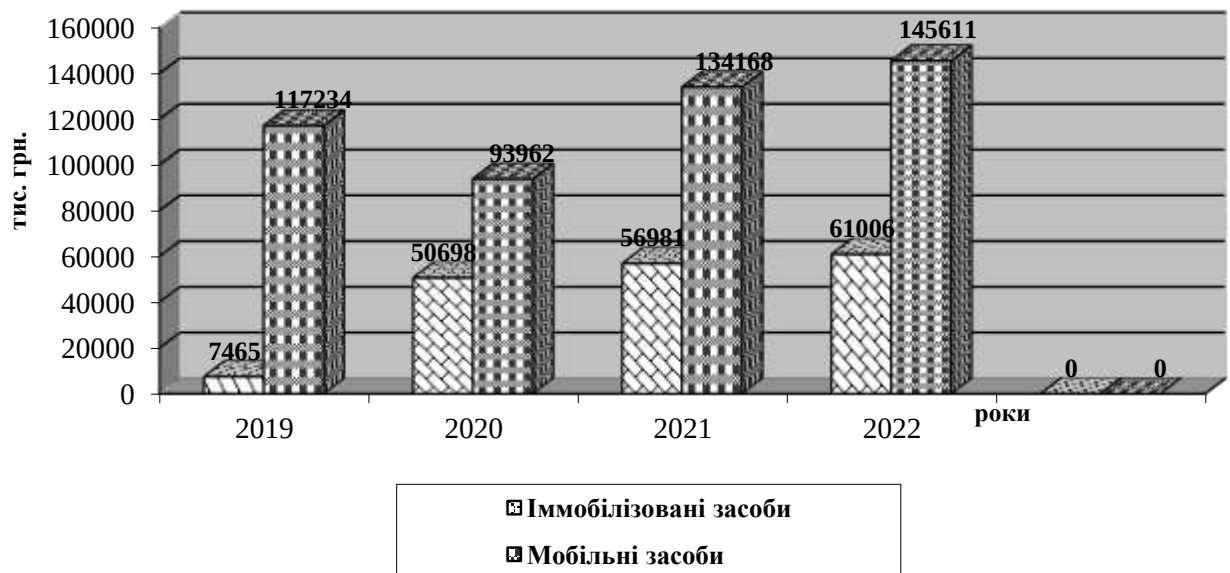

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Дані рисунка 2.2 наявно показують стійку тенденцію збільшення як іммобілізованих, так і мобільних активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» за звітний період. З кожним наступним роком товариство нарощує як оборотні, так і необоротні активи, що є позитивною тенденцією економіки підприємства. При цьому, темпи росту мобільних активів випереджують темпи росту іммобілізованих активів (табл. 2.6). Починаючи із 2020 року в структурі активів іммобілізовані активи становлять до 30 %, а решта припадає на мобільні активи. За останні два роки (2021-2022 роки) співвідношення мобільних та іммобілізованих активів був стабільним і склав 2,4. Абсолютний приріст іммобілізованих активів за досліджувані роки значно перевищує приріст мобільних активів. Цей ріст досягнуто внаслідок того, що підприємство лише розпочало свою господарську діяльність і тому у 2019 році початкова сума іммобілізованих активів була найменшою в порівнянні із усіма наступними роками, що в певній мірі викривляє ці показники. Ефективне господарювання ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» за аналізований період дозволило підприємству значно наростити доходи від реалізації сільськогосподарської продукції, що використані в тому числі на капітальні інвестиції в основні засоби виробничого призначення.

Таблиця 2.6

Структура активів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Показник	На 31.12.2019 р.		На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.		2022 р. до 2019 р.		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, - (тис. грн)	%	% зміни до загальної величини активів
Необоротні активи	7465	6,0	50698	35,0	56981	29,8	61006	29,5	53541	817,2	65,4
Оборотні активи	117234	94,0	93962	65,0	134168	70,2	145611	70,5	28377	124,2	34,6
РАЗОМ	124699	100,0	144660	100,0	191149	100,0	206617	100,0	81918	165,7	100,0
Коефіцієнт співвідношен ня оборотних і необоротних активів	15,7		1,8		2,4		2,4		- 13,3 в.п.		X

Загальна сума приросту валюти балансу у 2022 році порівняно із 2019 роком становить 81918 тис. грн, із них 65,4 % або 53541 тис. грн. припадає на іммобілізовані активи, а на мобільні – 34,6 % або 28377 тис. грн. Дані показники свідчать, що на збільшення необоротних активів було спрямовано 65,4 % приросту джерел коштів підприємства, що призвело до зниження на 13,3 пункту коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів.

Таким чином, проведений аналіз складу і структури активів балансу ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» свідчить про позитивний економічний потенціал підприємства, який необхідний для ведення основної діяльності підприємства і створює умови для нарощення сільськогосподарського виробництва і здійснення інвестиційної діяльності.

Оскільки ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» є новоствореним підприємством, то прийняття управлінських рішень щодо нарощування активів за рахунок залучення позикових коштів повинне здійснюватися за умови виконання основного принципу – ефективності. Принцип ефективності в даному випадку проявляється за умови, якщо у підприємства є можливість погасити кредитні зобов'язання раніше встановленого комерційним банком терміну та за умови, що термін погашення заборгованості є меншим, ніж нормативна величина терміну використання нових активів Як видно з даних табл. 2.7 джерела фінансування господарської діяльності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» (пасиви підприємства) складаються з власного капіталу, довгострокових зобов'язань і забезпечень, поточної кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань. Підприємство у 2019 році отримало збиток, який призвів до відсутності власних джерел фінансування господарської діяльності. Таким чином, у 2019 році підприємство не мало власних джерел фінансування виробничої діяльності, а повністю фінансувалося за рахунок запозичених коштів. Як свідчать дані табл. 2.7 свідчать основним джерелом фінансування господарської діяльності впродовж усіх аналізованих років у ТОВ «АГРОНИВА -ЧЕРКАСИ» є

Таблиця 2.7

Показники складу і структури пасивів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Розміщення майна	На 31.12.2019 р.		На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.		2022 р. до 2019 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	⁺ , - (тис. грн)	%
Зареєстрований капітал	50	0,0	50	0,0	50	0,0	50	0,0	-	100,0
Нерозподілений прибуток	- 5655	- 4,5	7995	5,5	26642	14,0	54368	26,3	60023	-
Неоплачений капітал	- 42	0,0	- 42	0,0	-	-	-	-	-	-
Власний капітал – разом	- 5647	- 4,5	8003	5,5	26692	14,0	54418	26,3	60065	-
Довгострокові кредити банків	1503	1,2	1573	1,1	3399	1,8	2943	1,4	1440	195,8
Цільове фінансування	59	0,0	132	0,1	707	0,4	-	-	-	-
Довгострокові зобов'язання	1562	1,2	1705	1,2	4106	2,2	2943	1,4	1381	188,4
Поточна кредиторська заборгованість за:										
товари, роботи, послуги	32787	26,3	14050	9,7	14177	7,4	17643	8,5	- 15144	53,8
розрахунками з бюджетом	21	0,0	375	0,3	514	0,3	659	0,3	638	31 р.
зі страхування	34	0,0	48	0,0	9	0,0	54	0,0	20	158,8
з оплати праці	291	0,2	245	0,2	235	0,1	1108	0,5	817	380,8
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	70241	56,3	34262	23,7	34472	18,0	28995	14,0	- 41246	41,3
Поточні забезпечення	540	0,4	273	0,2	884	0,5	1737	0,8	1197	321,7
Інші поточні зобов'язання	24870	19,9	85699	59,2	110060	57,5	99060	48,0	74190	398,3
Поточні зобов'язання – разом	128784	103,3	134952	93,3	160351	83,8	149256	72,3	20472	115,9
ВСЬОГО	124699	100,0	144660	100,0	191149	100,0	206617	100,0	81918	165,7

запозичені ресурси, доля яких коливається від 100,0 % у 2019 році до 73,7 % у 2022 році. З роками, доля залучених джерел фінансування зменшується, але все таки залишається високою, особливо сума поточних зобов'язань.

Сума власного капіталу підприємства, яка представлена прибутком, у 2022 році досягла максимального розміру – 54418 тис. грн або 26,3 % загальної суми пасивів балансу підприємства. Довгострокові зобов'язання становили у 2022 році відносно незначну суму – 2943 тис. грн або 1,4 % , основна частина їх припадає на довгострокові кредити банків. Оскільки їх погашення має відбутися у наступні роки, то їх розмір і умови не мають прямого впливу на показники фінансового стану підприємства звітного року.

Основна частина поточних зобов'язань займає незначну питому вагу у структурі пасивів підприємства і можуть бути погашені за рахунок власних коштів. Основним видом поточних зобов'язань є Інші поточні зобов'язання, доля яких коливається від 19,9 % (24870 тис. грн) у 2019 році до 48,0 % (99060 тис. грн.) у 2022 році. У порівнянні із 2019 роком інші поточні зобов'язання зросли майже у 4 рази. Ця сума поточних зобов'язань складається із внесків засновників підприємства, які не включені у зареєстрований чи інший додатковий капітал, а оформлені згідно умов договору як поточні зобов'язання, які мають бути погашені впродовж звітних років. Проте, їх сума збільшилася у звітному періоду порівняно із базисним на 74190 тис. грн, що суттєво вплинуло на загальну суму поточних зобов'язань. Деякий позитив на фінансовий стан підприємства надає відсутність короткострокових кредитів банків.

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги з постачальниками, яка має бути погашена протягом максимум трьох місяців з дати її виникнення, зменшилася за звітний період на 15144 тис. грн і становила станом на 31.12. 2022 року 8,5 %.

Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами займає друге місце у складі поточних зобов'язань і складала 56,3 % або 70241 тис. грн у 2019 році, а у 2022 році її доля зменшилася до 14,0 %, що склало 28995 тис. грн.

Проведений аналіз пасивів балансу ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує, що підприємство з моменту його заснування нарощує власні джерела ресурсів, більшість поточних зобов'язань пов'язані із власниками підприємства, які не оформляють ці суми як внески до зареєстрованого капіталу, оскільки вимагають їх повернення за рахунок майбутніх прибутків.

Розглянемо динаміку складу пасивів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» за даними рисунку 2.3. Дані рисунка 2.3. наочно засвідчують, що основним джерелом фінансування господарської діяльності підприємства є залучені кошти.

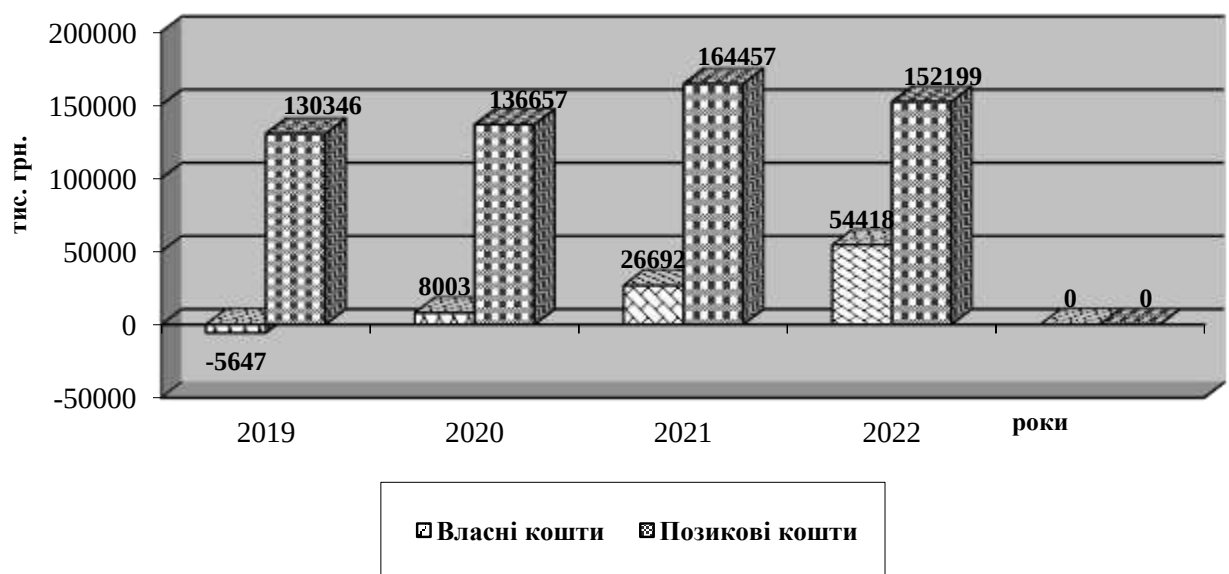

Рис. 2.3. Структура пасивів ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Для оцінки реального ступеня ліквідності підприємства необхідно провести аналіз ліквідності балансу ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» (табл. 2.8).

Згідно Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [46] ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких в гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність підприємства.

Таблиця 2.8

Ліквідність балансу ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ», тис. грн

Актив	31.12. 2020 р.	31.12. 2022 р.	Пасив	31.12. 2020 р.	31.12. 2022 р.	Платіжний надлишок або нестача (+,-)	
						31.12. 2020 р.	31.12. 2020 р.
1. Найбільш ліквідні активи	222	1286	1. Найбільш термінові зобов'язання	134952	149256	- 134730	- 147970
2. Активи швидкоореалізовані	22792	16948	2. Короткострокові пасиви	-	-	+ 22792	+ 16948
3. Активи повільноореалізовані	94220	12737	3. Довгострокові пасиви	1705	2943	+ 92515	+ 9794
4. Активи важко реалізовані	50698	61006	4. Постійні пасиви	8003	54418	+ 42695	+ 6588
БАЛАНС	144660	206617	БАЛАНС	144660	206617	X	X

Для визначення ліквідності балансу слід порівняти підсумки за групами активів і пасивів. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі умови:

$A1 \geq P1$, тобто найбільш ліквідні активи дорівнюють найбільш терміновим зобов'язанням або перебивають їх;

$A2 \geq P2$, тобто активи швидко реалізовані, що дорівнюють короткостроковим пасивам або перебивають їх;

$A3 \geq P3$, тобто активи, що повільно реалізуються і дорівнюють довгостроковим пасивам або перебивають їх;

$A4 < P4$, тобто постійні пасиви, що дорівнюють важко реалізованим активам або перебивають їх.

Для аналізу фінансового стану використаємо дані досліджуваного підприємства, починаючи із 2020 року, оскільки 2019 рік підприємство було збитковим і мало нетипові показники фінансового стану. Зіставляючи ліквідні активи із зобов'язаннями, визначають абсолютні величини платіжних надлишків або нестач.

Як свідчать дані таблиці 2.8 ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» в цілому має можливість виконати свої зобов'язання перед кредиторами, за виключенням найбільш термінових зобов'язань за розрахунками із постачальниками, бюджетом, працівниками підприємства за оплатою праці, за єдиним соціальним внеском тощо. Суми найбільш ліквідних і швидко реалізованих активів підприємства значно менші від суми найбільш термінових зобов'язань. Проте, на підприємстві спостерігаються значні залишків запасів, які дозволять виконати зобов'язання перед дебіторами.

Оцінку здатності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» виконувати свої поточні зобов'язання проведемо з використанням показників ліквідності, які дають уявлення не тільки про його платоспроможність на даний момент, але і у разі надзвичайних обставин.

Розрахунок коефіцієнтів абсолютної, швидкої і поточної ліквідності проводиться із використанням даних балансу (звіту про фінансовий стан). Фінансовий аналіз ліквідності [46] базується на застосовуванні наступних коефіцієнтів: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої, або критичної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Показники ліквідності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р. (+.-)
Початкові дані для розрахунку				
Грошові кошти, тис. грн	222	150	1286	1064
Активи швидкоореалізовані, тис. грн	22792	40538	16948	- 5844
Разом, тис. грн	23014	40688	18234	- 4780
Активи повільноореалізовані, тис. грн	70948	93480	127377	56429
Разом ліквідних активів, тис. грн	93962	134168	145611	51649
Поточні зобов'язання, тис. грн	134952	160351	149256	14304
Відносні коефіцієнти ліквідності				
	Норматив. значення			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,00	0,00	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,17	0,25	0,12
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	0,70	0,84	0,98

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається відношенням найбільш ліквідних активів – грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень до суми поточних зобов'язань. У господарській практиці значення коефіцієнта абсолютної ліквідності визнається достатнім в інтервалі 0,25-0,30. Якщо підприємство може на 25-30 % погасити всі короткострокові зобов'язання, його платоспроможність вважається нормальною. Якщо значення коефіцієнта нижче рекомендованого рівня, то така ситуація свідчить про серйозний дефіцит вільних грошових коштів [25,26].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує, що підприємство не може взагалі погасити поточні зобов'язання на мінімальну суму, що підтверджує дефіцит грошових коштів.

Коефіцієнт швидкої, або критичної ліквідності визначається відношенням суми найбільш ліквідних коштів і швидкоореалізовуваних активів до суми поточних зобов'язань. Рекомендоване значення даного коефіцієнта – 0,8 - 1,0. Фактично цей коефіцієнт у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» становив максимум 0,25 у 2021 році, а у 2022 році – 0,12, що свідчить про критичну недостатність швидкоореалізованих активів для погашення необхідного мінімуму поточних зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття) розраховується відношенням вартості всіх поточних оборотних активів до суми поточних зобов'язань. Рекомендоване значення даного коефіцієнта – 2. Оскільки ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» володіє певними запасами сільськогосподарської продукції, яку не важко реалізувати, то значення коефіцієнта свідчить про спроможність підприємства погасити деякі свої поточні зобов'язання, проте не в достатній мірі.

Таким чином, усі розраховані коефіцієнти ліквідності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» не досягають нормативного значення, що свідчить про його неспроможність вчасно погасити поточні зобов'язання.

Для визначення фінансового стану ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» проведемо відповідні розрахунки коефіцієнтів автономії, концентрації власного капіталу, концентрації позикового капіталу, співвідношення позикових і власних коштів. Ці показники розраховуються як співвідношення абсолютних показників активу і пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) (табл. 2.10).

Дані табл. 2.10 свідчать, що коефіцієнт автономії за аналізований період зріс на 0,21, активи ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» у 2022 році лише на 26 % сформовано за рахунок власних коштів. Фактичні дані ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує неспроможність підприємства вчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

Показник	Норматив. значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р.
Коефіцієнт автономії	0,5	0,05	0,14	0,26	0,21
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,5	0,94	0,86	0,74	- 0,20
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	Зменшення	17,1	6,16	2,80	- 14,3

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує, що частка позикових коштів в розрахунку на 1 грн валюти балансу у 2020 році становила 94 копійки, а у 2022 році – 74 копійки. Це свідчить про те, що підприємство здійснює свою господарську діяльність в основному за рахунок позикових коштів, але в динаміці значення показника зменшується, що є позитивною тенденцією.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів в динаміці також має тенденцію до зменшення, проте враховуючи значення попередніх коефіцієнтів слід відмітити, що ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» має критичну межу фінансової стабільності.

Проведений фінансовий аналіз ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» свідчить про високу фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. Це підтверджується коефіцієнтами автономії, концентрації позикового капіталу і співвідношення позикових і власних коштів. Результати аналізу дозволяють зробити висновок про критичний фінансовий стан ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ».

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

Ринкові умови господарювання висувають підвищені вимоги до своєчасності, достовірності і повноти інформації. У сучасних умовах висока нестабільність економічної системи спричиняє необхідність теоретичного обґрунтування теоретичних та методичних підходів побудови відповідної економічної інформації. У цілому баланс (звіт про фінансовий стан) підприємства, який складається на основі законодавчих актів України щодо бухгалтерського обліку та, зокрема, НП(С)БО максимально відповідає вимогам ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності. Проте з метою забезпечення аналітичності інформації для потреб управління діяльністю сільськогосподарських підприємств постає проблема створення раціонально уніфікованої інформації щодо фінансового стану сільськогосподарського підприємства.

Традиційна схема формування обліково-інформаційного забезпечення вимагає перегляду оцінки активів підприємства та джерел їх формування з урахуванням зростання ролі інтелектуального капіталу. Так, ринкова вартість підприємства, яка відображена ц балансі (звіті про фінансовий стан) досить часто не відповідає вартості, яку можна розрахувати, із визнання контрольованих ресурсів підприємства, які приносять економічні вигоди. Сільськогосподарські підприємства орендують земельні ділянки, на яких вирощують сільськогосподарські культури, але цей головний ресурс, який є засобом і предметом праці, не враховується у балансі (звіті про фінансовий стан). НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», вказує, що придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує ймовірність одержання майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена. Окрему групу нематеріальних активів, яку виділено НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», складають права користування майном (право користування

земельною ділянкою відповідно до земельного законодавства, право користування будівлею, тощо) [33]. Як бачимо, сільськогосподарське підприємство ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» орендує земельні ділянки у власників земельних паїв, але не відображає цей ресурс у балансі (Звіті про фінансовий стан) як нематеріальний актив. Укладаючи Договір про оренду земельної ділянки у власника такої ділянки, підприємства обов'язково реєструють його у Відділі земельних ресурсів для виділення такої ділянки конкретно в місці розташування. Цільове призначення та нормативна грошова оцінка земельної ділянки є складовою відомостей Державного земельного кадастру. З 06.07.2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Надання відомостей з Державного земельного кадастру у формі витягу з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки віднесено до Переліку адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через центри надання адміністративних послуг, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р «Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг». Крім того, реалізована можливість отримання витягу з технічної документації про нормативну грошову оцінку за допомогою електронних сервісів Держгеокадастру.

Таким чином, керівництву ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» необхідно оцінити орендовані земельні ділянки відповідно до нормативної грошової оцінки їх, вказаних на електронних сервісах Держгеокадастру. Визначену вартість земельних ділянок слід збільшити на відповідні коефіцієнти, які встановлені законодавством України для розрахунку мінімальної суми орендних платежів. Плата за оренду земельних ділянок сільсько-

господарського призначення, земельних часток (паїв) встановлюється у розмірі не менш ніж 3% від визначеної відповідно до законодавства вартості земельної ділянки, земельної частки (паю), яка поступово збільшується залежно від результатів господарської діяльності та фінансово-економічного стану орендаря й індексів інфляції. Вартість 1 га земель сільськогосподарського призначення у 2022 році складала 46005 грн.

Таким чином, вартість прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення слід оприбуткувати на рахунку 12 «Нематеріальні активи», субрахунку 122 «Права користування майном». Облік операцій з оприбуткування і використання прав використання орендованих земельних ділянок розглянемо у табл. 3.1.

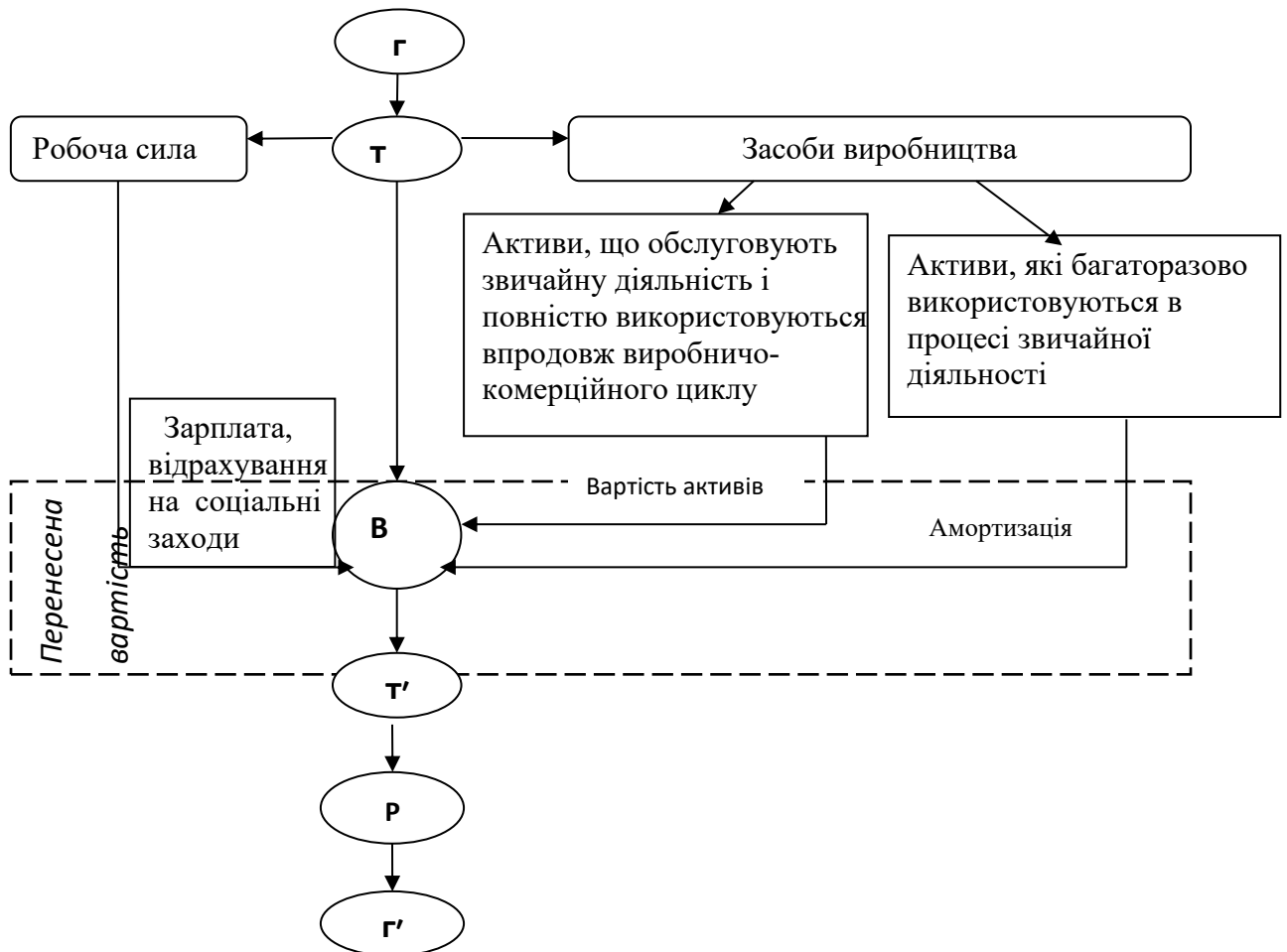
Таблиця 3.1

Облік права використання орендованих земельних ділянок у
ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Оприбутковані права використання орендованих земельних ділянок (3615*46005)	122	425	166308
2	Нарахування амортизації на права використання орендованих земельних ділянок, розраховану відповідно до строку їх оренди (7 років)	231	133	23760
3	Визнання іншим сукупним доходом суми амортизації	425	441	23760

Згідно проведених розрахунків у балансі (звіті про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» слід в першому розділі активу за статтею «Нематеріальні активи» вказати залишкову вартість – 142548 грн, за статтею «Первісна вартість» – суму 166308 грн, а за статтею «Накопичена амортизація» – суму 23760 грн. У першому розділі пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) за статтею «Додатковий капітал» вказати суму 142548 грн. Усі суми слід вказати в тисячах гривень без десяткового знаку згідно вимог.

Економічна сутність активів підприємства визначається їх роллю в забезпеченні безперервності процесу відтворення. В основі поділу активів у балансі (звіті про фінансовий стан) покладена ознака участі їх у господарському процесі та швидкості обороту. Визначення обороту подано в економічній енциклопедії: «Оборот – замкнутий цикл, що охоплює всі сфери суспільного відтворення (безпосереднє виробництво, розподіл, обмін, споживання) у циклічно повторюваному процесі». Тоді під оборотом активів можна розуміти їх рух у відтворювальному процесі. Швидкість обороту активів вимірюється часом повного циклу відтворення капіталу, який є джерелом їх формування (рис. 3.1).

Умовні позначення: Г – грошові кошти; Т – товар; В – процес виробництва; Т' – новостворений товар-прім; Р – процес реалізації; Г' – грошові кошти-прім

Рис. 3.1. Місце та роль активів підприємства у відтворювальному процесі

Групування статей активу і пасиву у балансі (звіті про фінансовий стан) проводиться в залежності від термінів використання і обігу активів. Відповідно в першому розділі активу балансу (звіту про фінансовий стан) розміщено довгострокові оборотні активи, які знаходяться в обороті впродовж періоду більше одного року, а у другому – короткострокові оборотні активи. Використовуючи таку термінологію доцільно щодо нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, основних засобів, довгострокових біологічних активів та довгострокових фінансових інвестицій замість терміна «необоротні активи» вживати термін «довгострокові активи».

За суттю необоротними активами є лише довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи та гудвіл. Ці активи доцільно наводити в одній класифікаційній групі «Необоротні активи» у розділі активу Балансу «Довгострокові активи». Щодо цих активів застосування терміна «необоротні активи» є обґрунтованим і розкриває їх економічний зміст.

Активи підприємства, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців з дати балансу, доцільно називати поточними. Таким активами є: виробничі запаси, поточні біологічні активи, незавершене виробництво, готова продукція, товари, векселі одержані, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками, інша поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи. З урахуванням змін, запроваджених із прийняттям НС(П)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та запропонованих рекомендацій і пропозицій щодо відображення нематеріальних активів сільськогосподарського підприємства форма активу балансу (звіт про фінансовий стан) матиме наступний зміст (табл. 3.2).

Оптимізація пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) для сільськогосподарських підприємств доцільно розглядати щодо галузевої спрямованості. Так, у складі статті «Додатковий капітал» слід виокремити

вартість права використання орендованих земельних ділянок сільськогосподарського призначення (табл. 3.3)

Таблиця 3.2

Удосконалення активу балансу (звіту про фінансовий стан)

Актив діючого Балансу	Удосконалена форма активу Балансу
I. Необоротні активи	I. Довгострокові активи
Нематеріальні активи	Нематеріальні активи
первісна вартість	первісна вартість
накопичена амортизація	накопичена амортизація
Незавершені капітальні інвестиції	Незавершені капітальні інвестиції:
Основні засоби	Основні засоби
первісна вартість	первісна вартість
знос	знос
Інвестиційна нерухомість	Інвестиційна нерухомість
Довгострокові біологічні активи	Довгострокові біологічні активи
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств
інші фінансові інвестиції	інші фінансові інвестиції
	Необоротні активи:
Довгострокова дебіторська заборгованість	довгострокова дебіторська заборгованість
Відстрочені податкові активи	відстрочені податкові активи
Інші необоротні активи	Інші довгострокові активи
Усього за розділом I	Усього за розділом I
II. Оборотні активи	II. Поточні активи
Запаси	Запаси
Поточні біологічні активи	Поточні біологічні активи
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами
з бюджетом	з бюджетом
у тому числі з податку на прибуток	у тому числі з податку на прибуток
Інша поточна дебіторська заборгованість	Інша поточна дебіторська заборгованість
Поточні фінансові інвестиції	Поточні фінансові інвестиції
Гроші та їх еквіваленти	Гроші та їх еквіваленти
Витрати майбутніх періодів	Витрати майбутніх періодів
Інші оборотні активи	Інші оборотні активи
Усього за розділом II	Усього за розділом II
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
Баланс	Всього активів

Удосконалення пасиву балансу (звіту про фінансовий стан)

Пасив діючого Балансу	Удосконалена форма пасиву Балансу
I. Власний капітал	
Зареєстрований капітал	Пайовий капітал:
Капітал у дооцінках	Капітал у дооцінках
Додатковий капітал	Додатковий капітал
Резервний капітал	у тому числі вартість права
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	використання орендованих земельних ділянок сільськогосподарського призначення
Неоплачений капітал	Резервний капітал
Вилучений капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Усього за розділом I	Усього за розділом I
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення
Відстрочені податкові зобов'язання	Відстрочені податкові зобов'язання
Довгострокові кредити банків	Довгострокові кредити банків
Інші довгострокові зобов'язання	Інші довгострокові зобов'язання
Довгострокові забезпечення	Довгострокові забезпечення
Цільове фінансування	Цільове фінансування
Усього за розділом II	Усього за розділом II
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	III. Поточні зобов'язання і забезпечення
Короткострокові кредити банків	Короткострокові кредити банків
Поточна кредиторська заборгованість за:	Поточна кредиторська заборгованість за:
довгостроковими зобов'язаннями	довгостроковими зобов'язаннями
товари, роботи, послуги	товари, роботи, послуги
розрахунками з бюджетом	розрахунками з бюджетом
у тому числі з податку на прибуток	у тому числі за єдиним податком
розрахунками зі страхування	розрахунками зі страхування
розрахунками з оплати праці	розрахунками з оплати праці
Поточні забезпечення	Поточні забезпечення
Доходи майбутніх періодів	Доходи майбутніх періодів
Інші поточні зобов'язання	Інші поточні зобов'язання
Усього за розділом III	Усього за розділом III
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
Баланс	Баланс

Проведений аналіз статті балансу (звіту про фінансовий стан) «Інші поточні зобов'язання» ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показав, що за даною

статтею відображена заборгованість засновникам за активами, які внесені ними для виконання виробничих процесів. Проте розрахунки за відшкодуванням вартості внесених активів підприємство не може виконати впродовж одного операційного циклу. Тому пропонуємо таку заборгованість показати у складі довгострокових зобов'язань за статтею «Інші довгострокові зобов'язання».

Отже запропоновані пропозиції щодо оптимізації активу і пасиву балансу з урахуванням галузевої ознаки і організаційно-правової форми дозволить надати більш детальну і справедливую інформацію щодо фінансового стану сільськогосподарського підприємства.

ВИСНОВКИ

Вартість компанії займає важливе місце в управлінні та комплексній оцінці ефективністю управління, в основі яких лежить фінансовий стан компанії та її потенційна спроможність здійснювати надалі господарську діяльність. Баланс, як форма фінансової звітності, що містить інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання і власний капітал на певну дату, є носієм економічних і юридичних прав об'єктів дослідження.

Кінцевим бенефіціарним власником та засновником ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» є КОМПАНІЯ «ЕШЛІ ЛТД», яка зареєстрована на Маршаллових Островах, Острів Айглеце, Маджур. Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

1. Облікова політика підприємства регулюється внутрішніми нормативно-правовими документами, в яких зазначаються правила, за допомогою яких здійснюється організація та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. При цьому, у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» використовують принципи, методи і процедури, які регламентуються Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

2. Вивчення практики відображення інформації у балансі (звіті про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує, що в основному відповідає встановленим стандартам бухгалтерського обліку. Одночасно є деякі статті активів і зобов'язань, які не відображені у балансі, або їх відображення викривлює фактичний фінансовий стан.

3. Впродовж звітного 2019-2022 років підприємство спрацювало на мінімальну потужність, що можна пояснити невеликим строком його господарювання – всього чотири роки. 2019 рік для підприємства був збитковим, хоча від основного виду діяльності – сільськогосподарського виробництва отримано прибуток у сумі 15736 тис. грн, а рівень рентабельності

основних виробничих витрат склав 20,6 %. З кожним наступним роком товариство нарощує як оборотні, так і необоротні активи, що є позитивною тенденцією економіки підприємства. При цьому, темпи росту мобільних активів випереджують темпи росту іммобілізованих активів.

4. Загальна сума приросту валюти балансу у 2022 році порівняно із 2019 роком становить 81918 тис. грн, із них 65,4 % або 53541 тис. грн. припадає на іммобілізовані активи, а на мобільні – 34,6 % або 28377 тис. грн. Дані показники свідчать, що на збільшення необоротних активів було спрямовано 65,4 % приросту джерел коштів підприємства, що призвело до зниження на 13,3 пункту коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів.

5. Сума власного капіталу підприємства, яка представлена прибутком, у 2022 році досягла максимального розміру – 54418 тис. грн або 26,3 % загальної суми пасивів балансу підприємства. Довгострокові зобов'язання становили у 2022 році відносно незначну суму – 2943 тис. грн або 1,4 % , основна частина їх припадає на довгострокові кредити банків.

6. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показує, що підприємство не може взагалі погасити поточні зобов'язання на мінімальну суму, що підтверджує дефіцит грошових коштів. Коефіцієнт швидкої, або критичної ліквідності визначається відношенням суми найбільш ліквідних коштів і швидкоореалізовуваних активів до суми поточних зобов'язань. Рекомендоване значення даного коефіцієнта – 0,8 - 1,0. Фактично цей коефіцієнт у ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» становив максимум 0,25 у 2021 році, а у 2022 році – 0,12, що свідчить про критичну недостатність швидкоореалізованих активів для погашення необхідного мінімуму поточних зобов'язань. Проведений фінансовий аналіз ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» свідчить про високу фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. Це підтверджується коефіцієнтами автономії, концентрації позикового капіталу і співвідношення позикових і власних коштів. Результати аналізу дозволяють зробити висновок про критичний фінансовий стан ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ».

7. Вартість прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення доцільно підприємству оприбуткувати на рахунку 12 «Нематеріальні активи», субрахунку 122 «Права користування майном». Згідно проведених розрахунків у балансі (звіті про фінансовий стан) ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» слід в першому розділі активу за статтею «Нематеріальні активи» вказати залишкову вартість прав використання орендованих земельних ділянок, за статтею «Первісна вартість» – їх первісну вартість грн, а за статтею «Накопичена амортизація» – суму накопиченої амортизації. У першому розділі пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) за статтею «Додатковий капітал» доцільно також відобразити вартість прав використання орендованих земельних ділянок.

8. Проведений аналіз статті балансу (звіту про фінансовий стан) «Інші поточні зобов'язання» ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» показав, що за даною статтею відображена заборгованість засновникам за активами, які внесені ними для виконання виробничих процесів. Проте розрахунки за відшкодуванням вартості внесених активів підприємство не може виконати впродовж одного операційного циклу. Тому пропонуємо таку заборгованість показати у складі довгострокових зобов'язань за статтею «Інші довгострокові зобов'язання».

Запропоновані пропозиції щодо оптимізації активу і пасиву балансу з урахуванням галузевої ознаки і організаційно-правової форми дозволить надати більш детальну і справедливу інформацію щодо фінансового стану сільськогосподарського підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. К.: Центр учбової літератури, 2019. 328 с.
2. Бездушна Ю. С. Інформаційне забезпечення управління в аграрному секторі економіки: стан та перспективи удосконалення. Облік і фінанси. 2017. № 4(78). С. 6–12.
3. Бутинець Ф.Ф Історія розвитку бухгалтерського обліку. Житомир : ЖІТІ, 1999. 928 с.
4. Верига Ю.А. Історичний аспект розвитку балансу та використання його в аудиті // Вісник Тернопільської академії народного господарства. 2002. № 3. С. 152-154.
5. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції . Бухгалтерський облік і аудит. 2018. № 1. С. 3-17.
6. Городянська Л. Методологічні засади формування системи аналізу відтворюваних економічних ресурсів в обліку // Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 3. С. 24-29.
7. Гудзь Н., Підлужна Н. Баланс як метод обліку та форма звітності // Економічний аналіз. 2015. № 6. С. 219-223.
8. Гуцаленко Л.В. Інтерпретація теорії балансів в економічній науці // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ). К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 44-47.
9. Жук В.М. Інституціональна теорія бухгалтерського обліку: мотивація досліджень // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовтня 2014 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 294 с. С. 15-19.

10. Задорожний З.В., Крупка Я.Д. Формування інформації про капітал у балансі підприємства // Торгівля, комерція і підприємництво : Зб. наук. праць Львівської комерційної академії. Львів, 2002. № 5. С. 185-188.

11. Зигрій О.В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід // Інноваційна економіка. 2014. № 3. С. 243-250.

12. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. Київ: Знання-Прес, 2018. 207 с.

13. Івченко Л.В., Лежненко Л.І. Методологічні проблеми складання фінансової звітності // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 21. С. 660-665.

14. Кебко В. В. Еволюція теоретичних уявлень про баланс як основну форму фінансової звітності // Економіка АПК. 2016. № 9. С. 97-102.

15. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки // URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/798/37/> (дата звернення 18.07.2023).

16. Концептуальна основа фінансової звітності. IASB; Стандарт, Міжнародний документ, Концепція від 01 верес. 2010 р. База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009/page (дата звернення 23.06.2023).

17. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 186 с.

18. Кухта К.О., Рудь Я.О. Баланс підприємства: становлення, історія виникнення та розвитку // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Випуск 22. Частина 2. С. 130-132.

19. Кучеренко Т. Є. Баланс в контексті з ресурсною концепцією капіталу // Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2009. № 1. С. 148-159.

20. Кучеренко Т. Генезис функції і концепцій фінансової звітності в системі управління // Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2009. № 3. С. 94-104.

21. Кучеренко Т. Є. Фінансова звітність у системі аграрного менеджменту. Умань: Видавець «Сочінський», 2009. 296с.

22. Кучеренко Т. Є., Уланчук В.С., Шайко О.Г. Звітність підприємств : Підручник; за ред. В. С. Уланчука. К. : Знання, 2008. 492 с.

23. Малишкін О, Кравчук А., Мальована В. Український баланс: можливості трансформації до євроформату // Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 6. С. 16-26.

24. Мельничук В.В. Оцінка елементів фінансової звітності за МСФЗ та концептуальною основою // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ). К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 111-115.

25. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 р. № 22. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98> (дата звернення 24.05. 2023).

26. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 21.03.1999 р. № 81.

27. Методика оцінки майна, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 №1891 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 №1033). База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-п> (дата звернення: 22.05. 2023).

28. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №

433. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.06 2023).

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»; IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013/page (дата звернення 03.05.2023).

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»; IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. База даних Законодавство України / ВР України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%208_ukr.pdf (дата звернення 05.05.2023).

31. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ): в 2 ч., переклад з англ. // Ред. Голов Ф. Ф. Київ: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України. 2015. 1223 с.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.04. 2023).

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 18.10.99 р. № 242. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення 11.07. 2023).

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10. 2009 р. № 246. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#> (дата звернення 02.05. 2023).

35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 29.09. 2020 р. № 588. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 03.05.2023).

36. Нестерова С.В. Адаптація балансу для оцінки фінансового стану підприємства // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. № 2. С. 106-111.

37. Ночовна Ю. О., Куценко В.А. Минуле та майбутнє бухгалтерського балансу // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Турган-Барановського. 2008. № 4 (40). С. 252-260.

38. Остап'юк Н. А. Зміни вартостей в бухгалтерському обліку // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. пр. / Житомир. держ. технол. ун-т; [редкол.: Бутинець Ф. Ф. (голова) та ін.]. Житомир: ЖДТУ, 2014. Вип. 1 (19). 2011. 487 с.

39. Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. Історія бухгалтерського обліку: [навч. посіб.]. К.: Знання, 2005. 276 с.

40. Пачолі Лука. Трактат про рахунки і записи. Перша друкована книга про подвійну бухгалтерію, видана в 1494 г. у Венеції, 1893 г. 152 с.

41. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06. 2023).

42. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 3 квіт. 1993 р. № 250. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/250-93-%D0%BF> (дата звернення 04.04. 2023).

43. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 22.04. 2023).

44. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 28 лютого 2000 року. № 419. База даних

Законодавство України / ВР України. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) (дата звернення: 18.04. 2023).

45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV, із змінами і доповненнями. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 05.05. 2023).

46. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 р. № 361-IX, із змінами і доповненнями. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 05.05. 2023).

47. Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів: Рішення національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16.12.2014 № 1713. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1657-14> (дата звернення: 02.05. 2023).

48. Проданчук М. Адаптація даних бухгалтерського балансу до запитів управлінської системи у глобальному економічному середовищі // Бухгалтерський облік і аудит. 2013. № 10. С. 7-17.

49. Савків У.С., Кузьмін Т.Л. Удосконалення ведення бухгалтерського обліку та формування звітності в умовах цифрової економіки // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2023. Вип 19. Т.2. С. 87-95.

50. Шевчук Н. В. Сучасні моделі оцінювання доданої вартості підприємства. Стратегія економічного розвитку України. 2018. №35. С. 271-277. Шеверя Я.В. Оцінка показників балансу в умовах девальвації валюти звітності в Україні // Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. Вип. 1 (47). С. 494-501.

51. Dennis Caplan, Saurav K. Dutta. Managing the risk of misleading financial metrics in annual reports: A first step towards providing assurance over

management's discussion // Article publication date: 11 May 2016. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1016/j.acclit.2016.05.001/full/html?skipTracking=true> (дата звернення 20.02.2023).

52. Esra Atabay, Engin Dinç. Financial Information Manipulation and Its Effects on Investor Demands: The Case of BIST Bank Contemporary Issues in Audit // Management and Forensic Accounting. 2020. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S1569-375920200000102007/full/html?skipTracking=true> (дата звернення 20.02. 2023).

53. Liapis, K.J. and Christodouloupoulou, E.P. How GAAP and accounting treatments influence property management // Journal of Property Investment & Finance. 2011. Vol. 29 №. 3, pp. 251-279. URL: https://econpapers.repec.org/article/emejpifpp/_3a29_3ay_3a2011_3ai_3a3_3ap_3a280-296.htm (дата звернення 15.02.2023).

54. Ross L. Watts, Jerold L. Zimmermann The demand for and and supply of accounting theories: the market for excusesThe accounting review. - vol. liv №2, April 1979. P.273-305.

55. Кучеренко Т.Є., Матвієнко І.О. Баланс та його значення // Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. Факультет економіки і підприємництва. Умань: 2023. С. 89-92.

Наказ №3
по ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ» Звенигородського району
Черкаської області
10 січня 2023 року
«Про облікову політику підприємства»

На підставі Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" та у відповідності до Положень бухгалтерського обліку, що діють в Україні, наказую:

§1

1. Затвердити облікову політику підприємства і ввести її в дію з 1.01.2023 року.
2. Головному бухгалтеру розробити наказ про облікову політику.
3. Встановити тривалість операційного циклу 1 рік.
4. Вести журнально-ордерну форму бухгалтерського обліку.

§2

Облік необоротних активів

1. До складу основних засобів відносити матеріальні активи, очікуваний термін використання яких складає більше 1 року та вартість (без ПДВ) більше 1000 грн. за одиницю.
2. Нарахування амортизаційних відрахувань здійснювати відповідно до норм та методів, передбачених НПСБО 7 «Основні засоби».
3. Витрати, пов'язані із поліпшенням стану об'єкта, які призведуть до зростання майбутніх економічних вигод, очікуваних від використання об'єкта, відносити на збільшення вартості основних засобів після їх введення в експлуатацію (НП(С)БО 7).
4. Витрати, що виконані з метою підтримання об'єкта у робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включати до складу витрат (НП(С)БО 7).
5. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів відносити матеріальні активи, строк корисного використання яких більше 1 року та вартість менше 20000 грн.
6. Амортизацію по малоцінних необоротних матеріальних активів нараховувати у першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби».

§3

Облік запасів

1. Облік інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентувати НП(С)БО 9 «Запаси».
2. Оцінку при вибутті запасів здійснювати за методом середньозваженої собівартості.
3. Суму транспортно-заготівельних витрат щомісяця розподіляти між сумою залишків запасів на кінець звітного місяця та сумою запасів, що вибули за звітний місяць.

§4

Облік витрат

1. Витрати відображати в бухгалтерському обліку з урахуванням НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 30 «Біологічні активи» та методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
2. До виробничої собівартості включати:
 - прямі матеріальні витрати;
 - прямі витрати на оплату праці;

- інші прямі витрати;
- загальновиробничі витрати.

Продовження додатку А

3. Облік витрат відображати за кожним виробництвом в розрізі статей:
 - витрати на оплату праці;
 - відрахування на соціальні заходи;
 - насіння та посадковий матеріал;
 - паливо та мастильні матеріали;
 - добрива;
 - засоби захисту рослин та тварин;
 - корми;
 - роботи та послуги;
 - витрати на утримання основних засобів;
 - інші витрати;
 - загальновиробничі витрати.
4. Загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва розподіляти на кожен об'єкт прямо пропорційно витратам за мінусом в рослинництві насіння, в тваринництві кормів.
5. В обліку витрат діяльності використовувати рахунки:
 - класу 8 "Витрати за елементами";
 - класу 9 "Витрати діяльності".

§5

План рахунків бухгалтерського обліку

1. Прийняти за основу План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України.

§6

Організація документообігу

1. Організацію документообігу регламентувати статтею 5 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні".
2. Організацію зберігання документів регламентувати статтею 3 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні".

§7

Проведення інвентаризації

1. Для забезпечення достовірних даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства проводити інвентаризацію:
 - основних засобів станом на 1.13;
 - капітальних вкладень станом на 1.13;
 - незавершеного виробництва в рослинництві станом на 1.01;
 - молодняка тварин на відгодівлі – щомісячно;
 - нафтопродуктів – щомісячно;
 - готової продукції, продукції сільськогосподарського виробництва, МШП, запасних частин, тари, будівельних матеріалів станом на 1.13;
 - грошових коштів – щоквартально;
 - розрахунків з бюджетом станом на 1.01;
 - розрахунків з дебіторами і кредиторами станом на 1.01.
2. Для проведення інвентаризації створити постійно діючу інвентаризаційну комісію в складі:
 - голова комісії: директор В.В. Прокопенко;

➤ члени комісії:

- головний бухгалтер О.М. Чередник;
- головний інженер М.В.Гончар;

- головний агроном В.І. Горін;
- провідний енергетик Б.К. Обополь.

3. Результати інвентаризації оформити протоколом.

§8

Облік надходження та використання коштів цільового фінансування

1. Кошти, отримані у вигляді цільового фінансування, відображати відповідно до П(С)БО 15.
2. Облік та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення вести на рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження".

§9

Формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності

1. Пріоритетним визнати господарський сегмент.
2. Допоміжним визнати географічний збутовий сегмент.
3. Господарський сегмент визнати звітним, якщо більша частина його доходу (понад 50 %) створена від продажу зовнішнім покупцям і одночасно показники його діяльності відповідають одному з таких трьох критеріїв:
 - дохід сегмента підприємства від реалізації зовнішнім покупцям становить не менше 10 % сукупного доходу;
 - фінансовий результат сегмента становить не менше 10 % сумарного фінансового результату всіх сегментів певного виду;
 - балансова вартість активів даного сегмента становить не менше 10 % сукупної балансової вартості активів усіх сегментів.
4. На обрані за будь-якими з вищевказаних критеріїв звітні сегменти має припадати 75 % виручки підприємства.

§10

Використання прибутку

1. Отриманий прибуток використовувати на розвиток виробництва.

Ліміт каси

1. Згідно з Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні прийняти ліміт каси в сумі 6200 грн. з 1.01.2023 р., виходячи із розрахунку:

Розрахунок

встановлення ліміту залишку готівки в касі ТОВ «АГРОНИВА-ЧЕРКАСИ»

1. Касові обороти

№ з/п	Найменування показників	Фактично за будь-які три місяці поспіль з основних 12, що передують строку встановлення ліміту каси
1	Готівкова виручка (надходження до каси, крім сум, що одержані з банків) X – 151264; XI – 103036; XII – 153128.	407428
2	Середньоденні надходження (рядок 1 розділити на кількість робочих днів за 3 місяці) X – 22; XI – 22; XII – 21.	6268
3	Виплачено готівкою на різні потреби (крім виплат, пов'язаних з оплатою праці) X – 98318; XI – 49813; XII – 117130.	265261
4	Середньоденна видача готівки (рядок 3 розділити на кількість робочих днів за 3 місяці)	4080

2. Ліміт каси

№ з/ п	Найменування показника	Установлено підприємством
1	Ліміт залишку готівки в касі	6200

3. Строки здачі готівкової виручки

№ з/ п	Найменування показника	Строк здачі готівкової виручки; реквізити банків, рахунків
1	Строки здачі готівкової виручки	1 раз в тиждень БАТ "Приватбанк" Рах. UA0000002600307232002

Керівник

В.В. Прокопенко